

68'den ne kaldı? kitabını dün postadan aldım. Kapağını, iç düzenlemesini önceden biliyordum ama insanın eline alıp bakması başka oluyor ne de olsa...

Bu kitap benim için yıllar sonraki bir ilk uygulamaydı: 1974-1975'te **Türkiye Devriminin Acil Sorunları'nı (TDAS)**

yazdığımdan beri ilk kez politik bir kitabı tümüyle el yazısıyla yazdım. 40 yıl önce mecburen böyle yapar, ardından daktiloya çekerdiniz. Daktilo ederken ufak tefek bazı değişiklikler olurdu.

TDAS

'ın bazı bölümlerini beş defa yeniden yazdığımı hatırlıyorum.

68'den ne kaldı? kitabını da el yazısıyla yazdıktan sonra bu kez bilgisayara geçtim. Bunu yaparken bazı değişiklikler yaptım. Sonra yeniden okuduğumda birkaç bölümü beğenmedim; bunların biraz bilgisayar üzerinde biraz da el yazısıyla yeniden yazarak düzelttim.

El yazımını ayrı bir dosyaya koyup kaldırdım. Büyüklü küçüklü bir sürü kağıda yazmışım. Bazı küçük kağıtları saklamadım, büyükleri ayırdım ve bunlar da zaten kitabın neredeyse yüzde 90'ı tutuyor.

Yıllardan beri kitapların bir bölümünü el yazısıyla kalanını doğrudan bilgisayarda yazarım, sonra düzeltmeler yaparım.

Avrupa Birliği ve Türkiye – Soldan Bir Bakış kitabını tümüyle bilgisayarda yazmışım.

El yazısıyla, doğrudan bilgisayara yazmak arasında ifade konusunda nasıl bir fark oluyor; değerlendirmesi bana düşmez. Bunu yazan değil okuyan yapabilir...

TDAS zamanından beri yazı konusunda ne değişti dersiniz; ilk olarak yazı aracı değişti. Eskiden kurşun kalemle yazardım. Sivri uğlu yaklaşık on kalemi hazırlar, masaya koyar ve yazmaya başlardım. Uę sivriliğini kaybetti mi onu bırakır başkasını alırdım.

şimdi ince uğlu tüklenmez kalemle yazıyorum. Kalem değiştirme zahmeti olmuyor. Tek şart kalem yazarken kağıdın üzerinde takılmayacak, neredeyse kayacak... Bu şekilde bir sürü kalemim var.

Yazı kağıdı değişmedi; beyaz ve çizgisiz. Eskiden başkası bulunmadığı için A4 kağıtlarına yazardım, şimdi A3'e yazıyorum. Çizgili kağıt bana ters geliyor, yazamıyorum. Beyaz çizgisiz bir kağıt ve satırların aşağı ya da yukarı doğru eğilmesi söz konusu değildir, her satır dümdüz gider.

Yazı değişmiş...

Belma'nın bana gönderdiği 1977-1978'de yazdığım mektupların fotokopilerinden biliyorum. O zaman da düz kağıda yazardım ve harfler daha küçüktü, şimdi biraz büyümüş.

Eskisi gibi, masada yazmak şart değil, otururken de yazarım. **Belma'ya Mektuplar**'ın tamamını oturarak veya uzanmış vaziyette yatakta yazmıştım.

Hapishanede bu özelliğim başıma dert olmadı değil... Koğuşta kim varsa bana dilekçe yazdırıyordu. Koğuşta daktilo yok, yazım okunaklı, bir de üniversite bitirmişim ya, başka kim yazacak?

Dilekçe yazmanın uzun bir de dinleme bölümü bulunuyordu. Karşımdaki anlatır durur, ben özetleyip iki sayfaya sığdırırdım. Herkese söylemiştim: iki sayfadan fazlasını okumazlar, çöpe gider diye...

Mahkemelere yazılan sayısız tahliye dilekçelerinden birisi aklımda kaldı: sonu hep "beraatimi ya

da idamımı talep ederim” cümlesiyle bitiyordu. Karataşlı ve Hasan adında birisiydi, son cümlenin mutlaka böyle olmasını isterdi.

Müebbet hapis cezası alacaktı...

Tekrar konuya geleyim...

Frankfurt'taki üniversite bünyesinde “Vatandaş Üniversitesi” adlı bir kuruluş bulunuyor ve herkese açık büyük seminerler düzenliyor. Bu yaz yarı yılının başlığı “Alman biyografileri” ve ağırlıklı konu 1968'in insanları...

Rudi Dutschke, Ulrike Meinhof, Gudrun Ensslin... Son iki isim, iki kadın, Kızıl Ordu Fraksiyonu'nun (RAF) kurucuları arasındadır.

Bunlar yakın Alman tarihinin tanınmış kişilikleri arasında kabul ediliyorlar ve biyografileri çerçevesinde o dönemin politik-sosyal ortamı da anlatılıyor.

Dönemin büyük silahlı mücadele örgütü RAF'in ve daha küçük olan 2 Haziran Hareketi'nin eyleme giren militanlarının yüzde 60'ı kadındır.

Kitapta bunun için uzun sayılabilecek bir bölüm ayırdım.

Büyük dediğime bakmayın; birbirinin yerini dolduran üç kuşak militanı, yakın sempatizan çevresiyle birlikte sayıları birkaç bini geçmiyor.

“Dünyada bu kadar küçük ve hakkında bu kadar çok şey yazılmış başka örgüt yoktur” saptaması hiç de haksız değildir. Örgütün önemi 1970'li yıllarda ülke tarihinde oynadığı büyük rolden gelmektedir.

Konu bizdeki 1970-1972'deki silahlı m¼cadele hareketiyle karşılaştırmalı temelde çok daha geniş ele alınabilirdi ve böyle yapmayı da isterdim ama kitabın belirli bir sayfa sayısını aşmaması gerekiyordu. 130 sayfa civarında ama yoğun bilgi içeren kitaplar...

Bu arada belirteyim, **Belma'ya Mektuplar'** ın ilgi görmeye başlamasından memnunum. İngilizcede bu t¼r kitaplara "long seller" denilir: az satar ama devamlı alıcısı bulunur.

Bundan sonra sırada ne var, artık gelecek yazıda anlatırım...